

Maarten van Wijk · PP

Gisteren 1 reactie

NIEUWS

‘Realiteitsgehalte risicobereidheidsonderzoek nog niet aangetoond’

Het is niet duidelijk of risicobereidheidsonderzoeken ook meten hoeveel risico mensen in de werkelijkheid willen nemen. Dat blijkt uit een inventarisatie van wetenschappelijke literatuur door Netspar.

In het overzicht, opgesteld door vijf onderzoekers van de Universiteit Maastricht en het CBS, werden vijf methodes bekeken om financiële risicobereidheid te meten.

Fondsen nemen nu geregeld onderzoeken hiernaar af onder deelnemers en laten dit meewegen in het beleggingsbeleid. In het nieuwe stelsel, waarin risico naar de deelnemers verschuift, gaan deze onderzoeken een nog prominentere plek innemen.

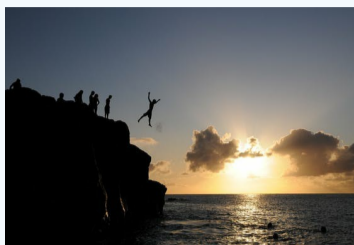

Foto iStock

Vijf methoden

De bekeken methoden zijn de ‘algemene risicovraag’, ‘loterijvragen’, de ‘distributiebouwer’, de ‘investeringsstaak’ en ‘convex time budget’. Het gaat om methoden die in de praktijk worden gebruikt, of die specifiek voor pensioenfondsen zijn voorgesteld in eerdere publicaties van Netspar.

De algemene risicovraag is het simpelste: de deelnemer wordt verzocht zijn risicobereidheid te waarderen op een schaal van nul tot tien. In de andere methodes krijgen de deelnemers taken, waar de risicohouding uit wordt afgeleid. Bij de loterijvragen moeten deelnemers kiezen uit verschillende ‘loterijen’ met verschillende kansen: bijvoorbeeld (A) gegarandeerd €1100 euro met 10% kans op €1300 euro, of (B) gegarandeerd €750 met 10% kans op €1700.

Op deze laatste methode zijn vele varianten ontwikkeld. Twee daarvan werden in 2019 aanbevolen door onderzoekers van de AFM, die tegelijk concludeerden dat de financiële sector in de praktijk risico-onderzoeken doet die ‘veelal’ niet wetenschappelijk gevalideerd zijn.

Bij de ‘distributie-bouwer’ moeten deelnemers zelf een kansverdeling van pensioenuitkomsten samenstellen, gegeven een bepaald budget. Ze kunnen kiezen voor veel kans op een hoge uitkomst – maar dan wordt automatisch de kans op een lage uitkomst ook groter. Achmea en IG&H bieden sinds 2020 deze methode aan, die is toegepast bij de fondsen Rail & OV en Dierenartsen.

Daadwerkelijk gedrag

De vraag is of al deze methodes een resultaat opleveren dat overeenstemt met het daadwerkelijke risicogedrag van mensen – bijvoorbeeld of ze wel eens geld lenen, of ze een grote spaarbuffer achter de hand houden, of ze veel verzekeringen afsluiten, of ze risicovol beleggen, ondernemer durven zijn, etc.

Het verzamelde wetenschappelijke bewijs voor deze zogeheten ‘externe validiteit’ is niet sluitend, concluderen de auteurs na bestudering van achttien onderzoeken die hiernaar zijn gedaan.

De loterijvragen, de algemene risicovraag en investeringsstaak leveren in sommige studies wel statistisch significante verbanden op met echt gedrag, maar in andere weer niet. Bij de loterijvragen is met name lastig, dat er veel verschillende varianten van in omloop zijn. Voor de andere twee methodes, distributiebouwer en ‘convex time budget’, konden de onderzoekers geen wetenschappelijke studies vinden naar de externe validiteit.

‘Wat bovendien opvallend was, is dat er vrijwel geen onderzoek is gedaan naar hoe deze risicobereidheidsmetingen correleren met écht, meetbaar gedrag van mensen’, licht Arno Riedl toe, een van de onderzoekers. ‘Vrijwel altijd worden de uitkomsten van de risicobereidheidsonderzoeken vergeleken met data die ook weer afkomstig zijn van enquêtes, dus wat mensen zelf zeggen wat ze doen.’ Het is onduidelijk of die eigen opgave samenvalt met daadwerkelijk gedrag, zegt Riedl. ‘In de uitkomsten van vragenlijsten zit vaak de nodige ruis. Mensen weten soms niet precies hoeveel ze sparen of beleggen, ze vullen maar iets in. Of ze geven sociaal wenselijke antwoorden.’

Combineer methodes

Een conclusie over welke methode het meest betrouwbaar is, kan om deze redenen ook niet gegeven worden. Er is vooral meer onderzoek nodig, aldus de auteurs. Aan pensioenfondsen raden de onderzoekers voorlopig aan om een combinatie van methoden te gebruiken: zowel algemene vragen naar hoeveel risico mensen willen nemen, als experimentele methodes, zoals de loterijvragen. ‘Individuele methoden kunnen afwijkingen kennen. Door meerdere methodes te gebruiken kan je dit eruit filteren’, aldus onderzoeker Paul Bokern.

Welke combinatie van onderzoeken dan optimaal is en hoe de resultaten ten opzichte elkaar moeten worden gewogen, is nog niet met zekerheid te zeggen. De onderzoekers hebben daar zelf een vervolgonderzoek naar lopen. Ze erkennen dat hun voorstel daarom nog moeilijk in de praktijk valt te brengen.

‘Wat je nu kan doen, is meerdere methodes gebruiken. En dan de uitkomsten vergelijken. Als die samenvallen heb je geluk. Zo niet, dan zal je als fonds een keuze moeten maken’, aldus Riedl.

Achmea: meer onderzoek naar ‘distributiebouwer’

Volgens Benedict Dellaert, een van de onderzoekers die de ‘distributiebouwer’ voorstelde voor pensioenregelingen, klopt de conclusie dat niet is onderzocht hoe de uitkomsten daarvan correleren met daadwerkelijk risicogedrag. Dat is ook lastig, meent hij. ‘Er is niet echt een objectieve standaard te bepalen voor iemands “werkelijke risico-voorkeur”. Bovendien is het werkelijk gedrag “in het veld” misschien niet wat hetzelfde als wat mensen twintig-dertig jaar later, terugkijkend als ze met pensioen zijn, hadden willen kiezen.’

Achmea, dat de distributiebouwer aanbiedt voor pensioenfondsen onder de naam pensioenmeter, onderzoekt wel hoe deze methode vergeleken kan worden met andere methoden, laat een woordvoerder weten. Dat gebeurt samen met onder meer Dellaert.

Advertentie

Meest gelezen

1 reactie

Er is een veel eenvoudiger methode om de risicobereidheid te meten. Vraag aan de deelnemers of ze een geïndexeerd pensioen willen of een nominaal constant pensioen. Voor een geïndexeerd pensioen moet belegd worden in waarden die met de inflatie mee groeien, dus aandelen en vastgoed. En voor een nominaal constant pensioen kan je volstaan met staatsobligaties. Door de vraag zo te stellen is ook voor iedereen meteen duidelijk wat de consequentie van een keuze is.

10:46 | 31-08-2021 Dhr. Heemskerck

Reactie niet ok? Meld misbruik bij de redactie.

Plaats een reactie

U bent ingelogd als Dhr. van Wijk

Bij het plaatsen van een reactie gaat u akkoord met de spelregels en het privacybeleid van pensioenpro.nl

Laatste nieuws

- 08:04 Hogere inflatie is geen blijvertje, denken economen
- 07:54 Jonge werknemer wil op zestigste met pensioen
- 31-08 Harmen van Wijnen nieuw boegbeeld ABP
- 31-08 ‘Realiteitsgehalte risicobereidheidsonderzoek nog niet aangetoond’

[Lees al het laatste nieuws](#)

Advertentie

Artikelen van deze auteur(s)

- 31-08 ‘Realiteitsgehalte risicobereidheidsonderzoek nog niet aangetoond’
- 27-08 Aegon heft expertisecentrum Adfis op
- 25-08 Verplichtstelling pensioen rij- en binnenvaart vervalt
- 23-08 Nieuw bedrijf Organon & Co naar PGB
- 20-08 Cartigny: Goldman Sachs heeft geleerd van verleden en gaat nu voor groei
- 19-08 Pensioenfonds Hoogovens indexeert alsnog uit toeslagdepot
- 19-08 Goldman Sachs koopt NN IP
- 09-08 Britse fondsen: diversiteit criterium bij keus vermogensbeheerder
- 30-07 Pensioenfonds Fluor heft zichzelf op, na uitblijven actie bij sociale partners
- 30-07 Weinig informatie op websites over gemiste premievrijstelling